

Campania de alegeri în sindicat: reguli, provocări și oportunități >> p.3

PUBLICAȚIE PERIODICĂ A CONFEDERAȚIEI NAȚIONALE A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

Sindicaliștii la plantat puieți care vor crește o pădure deasă >> p.4

Pericole biologice la locul de muncă: peste 550 de mii de cazuri mortale în lume

”Sănătatea și siguranța la locul de muncă revine angajatorilor, guvernelor naționale și autorităților competente

Daniela MORARI

Expunerea salariaților la pericole biologice la locul de muncă poate afecta viața și sănătatea lucrătorilor. Estimări globale arată că aceste expuneri s-au soldat cu peste 550 de mii de decese în 2022, mult mai mult decât bilanțul anual al deceselor cauzate de accidente de muncă. Printre afecțiunile asociate se numără bolile infecțioase, maladiile pulmo-

nare restrictive și obstructive, cancerul, intoxicațiile și leziunile.

Date în acest sens au fost prezentate la Chișinău, pe 20 și 21 martie, în cadrul unei conferințe regionale la acest subiect. Evenimentul a reunit peste 30 de specialiști în domeniul securității și sănătății în muncă (SSM) din 12 țări din Europa și Asia: Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bosnia și Herțegovina, Georgia, Kazahstan, Muntenegru, Republica Moldova, Serbia, Tadjikistan, Ucraina, Uzbekistan.

Este vorba de membri ai rețelei responsabililor de domeniul securității și sănătății în muncă al Consiliului Regional Pan-European al Confederației Internaționale a Sindicatelor (PERC), reprezentanți ai centrelor sindicale național-ramurale și ai autorităților guvernamentale din Republica Moldova.

Conferința a fost organizată de ITUC, cu suportul Organizației Internaționale a Muncii (OIM), Fondului Suedez Union to Union, al Confederației Naționale a

Sindicatelor din Moldova (CNSM).

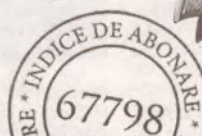
Proprietățile fizice ale unor substanțe biologice întâlnite la locul de muncă pot duce la vătămarea lucrătorilor. De exemplu, sinusul pilonidal interdigital al mâinii este o boală profesională a frizerilor, în care fragmente din păr se înfig în piele - frizerii le numesc „așchii de păr”, iar acestea duc uneori la formarea chisturilor. Probleme similare pot apărea din cauza așchiiilor de lemn.

>> p.2

ABONAREA 2024 CONTINUĂ

DRAGI CITITORI!
Sperăm foarte mult să rămânem împreună și în 2024,
fiindcă doar astfel putem face o publicație de calitate.

Abonament: 1 lună - 40,00 lei; 6 luni - 240,00 lei; 12 luni - 440,00 lei.

Ședință

Membrii Comitetului Confederal au dezbătut mai multe chestiuni stringente

Ședința Comitetului Confederal al CNSM de joi, 21 martie, s-a desfășurat cu dezbateri aprinse, unele în contradictoriu, așa precum e normal într-o democrație veritabilă.

Chestiunea cu privire la organizarea și desfășurarea unei mese rotunde, dedicată Zilei Mondiale a Securității și Sănătății la Locul de Muncă și cea cu privire la aprobarea componenței nominale a grupului de formare sindicală în cadrul proiectului educațional „Școala sindicală din Moldova” (ediția X-a, 2024) au fost aprobate unanim.

Discuții în contradictoriu a generat chestiunea cu privire la organizarea și desfășurarea activităților consacrate Zilei internaționale a solidarității oamenilor muncii – 1 Mai. Nu s-a ajuns la

un consens pe marginea acesteia, existând câteva opinii: să se organizeze acțiuni în colective, Ziua ușilor deschise, mesaje de felicitare etc., numai să aibă impact. O decizie pe marginea acestei chestiuni se va lua pe 29 martie.

Membrii Comitetului Confederal au mai dezbătut unele chestiuni interne, organizatorice,

privind desfășurarea ședinței Consiliului General al CNSM, despre respectarea Acordului încheiat între centrele sindicale național-ramurale ale CNSM, respectarea reciprocă a integrității lor și a dreptului la libera asociere, aprobat prin Hotărârea Comitetului Confederal al CNSM nr. 2-4 din 26.02.2015 și alte chestiuni.

Cor. VP

Decizie

Preț reglementat pentru programul prelungit în școli

Ministerul Educației și Cercetării urmează să emită un ordin prin care să reglementeze activitatea grupelor cu program prelungit în școli. Costurile pentru programul prelungit urmează să varieze între 350 și 500 de lei lunar, în funcție de numărul de ore.

„Primăria municipiului Chișinău a decis să reducă cheltuielile și să sisteze prestarea unui serviciu foarte apreciat și necesar pentru părinți și anume – grupele cu program prelungit. Vă aduceți bine aminte că timp de trei ani municipiul Chișinău a finanțat din bugetul municipal acest serviciu, iar la începutul anului 2024 a decis sistarea acestui serviciu. Probabil, din aceleași motive din care a decis reducerea cheltuielilor pentru asistenții personali – supra creditarea din ultimul an, în context electoral”, a declarat ministrul Educației, Dan Perciun, într-o conferință de presă.

Potrivit lui, în această situație, chiar dacă nu este alocată finanțare din bugetul municipal, Consiliul municipal Chișinău trebuia să aprobe o metodologie prin care să stabilească costurile pentru programul prelungit. Însă acest lucru nu s-a întâmplat. Respectiv, MEC a decis să aprobe o metodologie în calitate de soluție pentru părinți și pentru școli.

Acum două luni, responsabilii din Direcția generală educație, tineret și sport a CMC au anunțat taxe fixe pentru grupele cu program prelungit în școlile din Chișinău. Era vorba despre 360 de lei lunar – pentru programul prelungit cu trei ore și 690 de lei – pentru șase ore. Plățile urmau să se realizeze în baza bonului eliberat de instituție. Copiii din familiile social-vulnerabile frecventează grupele cu program prelungit gratuit.

Natalia HADĂRCĂ

Reuniune internațională

Pericole biologice la locul de muncă: peste 550 de mii de cazuri mortale în lume

(Continuare din p. 1)

Culegătorii de bumbac pot suferi din cauza unor răni adânci, prin înțepături și tăieturi, în urma manipulării boabelor și frunzelor de bumbac. Mai mult, scamele de bumbac sunt inflamabile. Pulberile organice fine reprezintă un risc notoriu de explozie, iar exploziile și incendiile asociate în instalațiile de prelucrare a făinii, zahărului, condimentelor, a altor produse alimentare și de prelucrare a lemnului sunt frecvent mortale. Noile estimări globale sugerează că peste 20 de mii de salariați pot muri în fiecare an ca urmare a rănilor suferite în timpul manipulării animalelor la locul de muncă.

Pericole fizice. Industria biotehnologică

Lucrătorii de la instalațiile de biogaz se confruntă cu un risc de asfixiere și explozie, din cauza gazelor generate în timpul proceselor. La producerea detergenților biologici, se pot utiliza agenți precum Bacillus subtilis (bacilul de fân sau bacilul de iarbă), iar acest proces a fost asociat cu riscul de accidente la locul de muncă. Unul din zece lucrători poate dezvolta endocardită infecțioasă (febra Q), o infecție cardiacă potențial fatală, ca urmare a prelucrării blănurilor și pieilor. Tulburările psihosociale, inclusiv stresul posttraumatic, anxietatea sau depresia sunt consecințe stabilite ale problemelor de sănătate legate de muncă.

Anton Leppik, secretar executiv al PERC, a menționat la conferință că mișcarea sin-

dicală este îngrijorată de creșterea riscurilor biologice la locul de muncă, ce afectează anual sute de mii de persoane în întreaga lume. Este necesar de a conjuga eforturile pentru a dezvolta noi mecanisme de protecție a salariaților, prin aplicarea Convențiilor OIM, elaborarea și implementarea de politici corespunzătoare la nivel național.

În aceeași ordine de idei, Magnus Berge, specialist principal al OIM pentru activitățile lucrătorilor, Oficiul din Budapesta, a menționat că această întrunire a specialiștilor din diferite țări este o bună oportunitate de a pune în discuție probleme legate de riscurile biologice la locul de muncă și de a identifica soluții viabile, pe termen lung, care să îmbunătățească situația în domeniu.

Convențiile fundamentale ale OIM privind securitatea și sănătatea la locul de muncă stabilesc în mod clar că marea majoritate a responsabilităților pentru protecția salariaților revine angajatorilor (Convenția 155 a OIM, articolele 16-19), guvernelor naționale și autorităților competente ale acestora (Convenția 155 a OIM, articolele 8-15). Lucrătorii și organizațiile de lucrători, prin contrast, sunt în mare parte înzestrate cu drepturi. Cu toate acestea, sindicatele ar trebui să aștepte ca angajatorii să susțină că sănătatea și siguranța sunt o responsabilitate comună, împărțită în mod egal între cele două părți, a subliniat Magnus Berge.

Igor Zubcu, președintele CNSM, președinte al PERC, a menționat că Republica Moldova a ratificat principalele convenții OIM care reglementează SSM, acestea fi-

ind fundamentale în 2022. Este vorba de Convenția nr.155 privind securitatea și sănătatea în muncă și Convenția nr.187 privind promovarea securității și sănătății în muncă. În prezent, Ministerul Muncii și Protecției Sociale de la Chișinău, inclusiv la insistența sindicatelor, elaborează un Program Național pentru securitate și sănătate în muncă.

În 2021, Republica Moldova a ratificat Convenția OIM nr.161 privind serviciile de sănătate a muncii, care a intrat în vigoare la 25 mai 2022. Din păcate, modificările legislative necesare pentru armonizarea cu această convenție au loc cu mare întârziere, a atenționat Igor Zubcu.

Conform protocolului la Convenția nr.155 a OIM, noul instrument privind raportarea și înregistrarea ar trebui să impună crearea unor sisteme de raportare la nivel național și la nivelul angajatorilor pentru accidente-

le de muncă, bolile profesionale și „cazurile suspecte de boli profesionale”, inclusiv cele care rezultă din expunerea la riscuri biologice la locul de muncă.

Sindicatele, la nivel internațional, au solicitat încă din 1993 o convenție a OIM privind riscurile biologice la locul de muncă, dar, în ciuda unui acord la nivelul OIM pentru elaborarea unui standard, lucrurile au stagnat. ITUC a solicitat ca acest proces să aibă ca rezultat o convenție și o recomandare privind pericolele biologice în mediul de lucru.

Sesiunea din 2024 a Conferinței Internaționale a Muncii (CIT) va include o primă discuție privind stabilirea de standarde de protecție împotriva riscurilor biologice. Un grup de lucrători care să reprezinte sindicatele în aceste discuții va fi reunit și informat înaintea acestei sesiuni. Discuția se va încheia în cadrul sesiunii CIT din 2025.

3 ACTIVITATEA SINDICALĂ

Seminar

Campania de alegeri în sindicat: reguli, provocări și oportunități

Luna martie a dat startul campaniei de raportare și alegeri în Federația Sindicală a Educației și Științei (FSEȘ). Astfel, pe tot parcursul anului 2024, în organizațiile sindicale de toate nivelurile din cadrul FSEȘ, vor fi desfășurate adunări, conferințe de prezentare a rapoartelor de activitate pentru mandatul 2019-2024 și alegerea organelor sindicale pentru următorul mandat. Campania se va încheia cu desfășurarea Congresului VIII al FSEȘ, care va avea loc pe 5 martie 2025.

În scopul pregătirii și desfășurării unei campanii corecte, conform rigorilor și instrucțiunilor aprobate, FSEȘ organizează un ciclu de instruire cu liderii sindicali, în sarcinile cărora intră pregătirea și desfășurarea adunărilor și conferințelor în teritoriu.

Pe 20 martie, la Institutul Muncii s-a desfășurat prima instruire de acest gen, la care au participat președinții centrelor sindicale ramural-teritoriale (CSRT), afiliate FSEȘ. Pe parcursul seminarului, 27 de președinți de nivel raional și municipal și-au reîmprospătat cunoștințele și abilitățile privitor la principiile, modalitatea de desfășurare, regulile și procedurile necesare de urmat în organizarea adunărilor în cadrul organizațiilor sindicale primare și a conferințelor CSRT-urilor, fiind ghidați de Nadejda Lavric, vicepreședinte al FSEȘ, și Angelina Begu, șefa de secție în cadrul federației.

„Este foarte important ca dvs. să monitorizați desfășurarea adunărilor de raportare și alegeri în organizațiile sindicale primare. Știți că majoritatea dintre dvs. sunteți prezenți la cele mai multe dintre adunările de dare de seamă și alegeri în colective, dar în raioanele mari, fizic, nu puteți reuși să asistați, dar ca să-i îndrumați cum

se organizează o adunare sindicală corectă, alegerile, asta este în puterile dvs. Trebuie să profităm și de cunoștințele colegilor noștri, să facem și un schimb de experiență, să învățăm unii de la alții”, a menționat Nadejda Lavric.

Experiență de motivare și atragere în sindicat

O atenție deosebită în cadrul discuțiilor a fost acordată adunărilor de raportare și alegeri din organizațiile sindicale primare, conținutului raportului de activitate, raportului comisiei de cenzori etc.

Ana Cimpoeșu, președinta CSRT Hâncești, a prezentat colegilor propria experiență de motivare și atragere a membrilor de sindicat, despre beneficiile apartenenței la organizația sindicală.

Iar Dumitru Eni, președintele CSRT Drochia, președintele Comisiei de cenzori a FSEȘ, a împărtășit propria experiență și expertiză în organizarea și desfășurarea adunărilor în organizațiile sindicale primare din raion. Ne-a vorbit și despre pro-

bleme, dar care au fost depășite grație implicării sindicatelor, prin dialog constructiv.

„Principala cerință este respectarea contractului colectiv de muncă. Depinde de raion, de conducerea Direcției educație. Ceea ce ține de legislație, fiecare o interpretează cum vrea, ceea ce este mai grav. Prin dialog, am obținut multe beneficii. În primul rând, nu se plăteau profesorilor pensionari indemnizațiile de concediu. Le plăteau doar pentru perioada lucrată, nouă luni, fără lunile de vară. Am obținut și acest lucru, cu greu, dar l-am obținut, pentru că așa prevedea Codul muncii. Am fost implicați și în procese de judecată, unde am obținut câștig de cauză”, a menționat Dumitru Ene.

În timpul discuțiilor la tema problemelor și provocărilor Campaniei de raportare și alegeri, au fost identificate un șir de situații care trebuie evitate, și soluții la eventualele probleme care pot să apară.

Startul campaniei de dare de seamă a fost dat și de către Consiliul Municipal Chișinău al FSEȘ. Președinta CM Chișinău al FSEȘ, Margareta Sirbu, a vorbit în cadrul evenimentului despre realizări, provocări și perspective. A ținut să precizeze buna

colucrare cu ministerul de resort, în special, cu actualul ministru, Dan Perciu.

„Cele mai mari probleme rămân în continuare cele ce țin de retribuirea muncii. Salarizarea angajaților, în special, a lucrătorilor auxiliari, este foarte mică. Majoritatea sunt pensionari. Salariul bucătarilor, de care ducem lipsă, le fel e mic. Nu ne ajung cadre didactice în continuare. Trebuie să soluționăm și problema cu clasa de salarizare a metodiștilor din grădinițe, pe care am abordat-o de mai multe ori, dar până azi încă nu s-a găsit o soluție. Aici se înscru și conducătorii muzicali, asistenții medicali, care au cea mai mică clasă de salarizare. Cerem și protejarea cadrului didactic prin lege. În situația în care și așa ducem lipsă de cadre didactice, acum cine dorește poate să vină și să-i învețe pe profesori ce și cum să facă sau chiar să-i bruscheze. Ne dorim să readucem imaginea și prestigiul cadrului didactic la nivelul cuvenit. Câteva dintre revendicări au fost soluționate, dar mai avem de lucru”, a relevat Margareta Sirbu.

FSEȘ are 100853 de membri, întruniți în 2545 de organizații sindicale primare.

Galina MUNTEANU

Perfecționare

Tineri specialiști din Glodeni își fortifică abilitățile în domeniul juridic

25 de tineri specialiști din raionul Glodeni, reprezentanți ai mai multor centre sindicale național-ramurale, și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul legislației muncii în cadrul unei activități de formare sindicală cu genericul „Contractul individual de muncă și contractul colectiv de muncă”, organizată recent de către CNSM în incinta primăriei din orașul Glodeni.

Prezentă la activitate, Oxana Albu, președinta raionului Glodeni, a adresat un mesaj de salut celor prezenți, în care a subliniat importanța dezvoltării dialogului social la nivel teritorial și a instruirii continue a tinerilor specialiști din raion.

Irina Ciudin, consilier superior în Departamentul juridic al CNSM, i-a informat pe participanți despre modificările în cadrul legislației care au vizat legislația muncii și

Codul muncii. În dialog cu tinerii, ea s-a referit în special la prevederile Contractului individual de muncă și ale Contractului colectiv de muncă și a răspuns la întrebările acestora.

Pe parcursul activității, participanții au aflat informații despre cum să aplice prevederile legislației în activitatea sindicală, cum să soluționeze mai eficient problemele și solicitările membrilor de sindicat, ce tre-

buie să conțină un contract individual de muncă și la ce trebuie să acorde mai multă atenție tinerii la angajarea în câmpul muncii, inclusiv chestiuni juridice cu privire la relațiile de muncă.

Galina Graur, reprezentanta CNSM în raionul Glodeni, a menționat că cei prezenți au apreciat importanța subiectelor abordate pentru o mai bună informare a tinerilor în domeniul legislației muncii, astfel încât aceștia au obținut noi cunoștințe, utile și necesare, pentru a le aplica la nivel de unitate.

Precizăm că seminarul respectiv face parte din seria activităților de formare sindicală planificate pentru anul 2024 în cadrul cursului de perfecționare a formatorilor sindicali, organizat de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova cu suportul Agenției Daneze pentru Dezvoltarea Sindicatelor (DTDA) și New Democracy Fund.

sindicat.md

» ACTIVITATEA SINDICALĂ 4

Chemarea gliiei

Sindicaliștii s-au alăturat campaniei de amenajare a spațiilor verzi

Urmare a îndemnului Agenției „Mold-silva” către societate de a participa la înființarea unor noi păduri pentru viitor, pe 15 martie, membrii Comitetului Confederal al CNSM, aparatul CNSM și reprezentanți ai centrelor sindicale național-ramurale au plantat puiet de stejar, pe o suprafață de 0,8 ha din cadrul Ocolului silvic Hîrjauca al Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Călărași. Activitatea a fost organizată la inițiativa Federației Sindicatelor din Silvicultură „Sindsilva” din Republica Moldova.

CNSM i-a încurajat pe sindicaliștii din toată țara și familiile lor să se implice în această campanie. Doar prin eforturi comune vom putea mări semnificativ suprafețele împădurite în Republica Moldova și vom crea un mediu de viață sănătos pentru generațiile viitoare.

Campania se desfășoară în scopul mobilizării societății și intensificării eforturilor de sporire a suprafețelor împădurite. Mai multe detalii despre acțiunile de plantare pot fi găsite pe site-ul Agenției „Moldsilva”, la rubrica Participă la plantări Primăvara 2024.

Campania de plantare a arborilor este desfășurată sub egida președintelui Republicii Moldova. Anul trecut, prin Hotărâre de Guvern și cu angajamentul silvicultorilor, a fost aprobat Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor, cu un scop final de 145000 ha de terenuri împădurite și reabilite, în perioada 2023-2032. Genericul acestor acțiuni rămâne #generați-apadurii.

Potrivit datelor Agenției „Moldsilva”, în Republica Moldova sunt împădurite aproxi-

mativ 11% din suprafața țării. Anual, în țara noastră se desfășoară două campanii de împădurire, primăvara și toamna – în preajma Zilei naționale de amenajare a spațiilor verzi „Un arbore pentru dănuirea noastră”.

Solicitat de „Vocea poporului”, Ghenadie Grubii, președintele Federației „Sindsilva”, a relevat: „Durabilitatea neamului e determi-

nată de atitudinea față de păduri, care pot asigura o „carcasă” ecologică sustenabilă pentru existența generațiilor viitoare ale neamului. La capitolul regenerarea pădurii și plantarea arborilor avem o restanță foarte mare, o datorie pe care trebuie să începem să o plătim. Iar această datorie ține în primul rând de folosirea rațională a pădurilor

și de extinderea suprafețelor acoperite cu păduri. Scopul acțiunilor noastre este de a cultiva o nouă mentalitate socială și de a crea o nouă generație de oameni care să iubească pădurea, astfel realizându-se trecerea de la cetățeanul consumator de pădure la cetățeanul prieten al pădurii”.

Cor. VP

Instruire

Sindicalistele din Ocnîța pledează pentru o mai bună protecție social-economică

La finele săptămânii trecute, 80 de sindicaliste din raionul Ocnîța, întrunite la masa rotundă cu genericul „Situția femeilor din Republica Moldova: realități și perspective”, organizată de către Ecaterina Sturzinschi, reprezentanta CNSM în raion, au adoptat o rezoluție în care pledează pentru o mai bună protecție social-economică a femeilor din țară.

Sindicalistele cer să fie lichidate discrepanțele salariale între femei și bărbați, între sectorul real și cel public; eliminarea stereotipurilor de gen; reducerea vârstei de pensionare; reducerea numărului de ore pentru o sarcină didactică de la 18 ore la 16 ore; acordarea tichetelor de masă în sectorul public.

Totodată, în rezoluția adoptată femeile sindicaliste solicită crearea unui cont personal al poliției de asigurare în medicină cu scopul acumulării sau extragerii parțiale sau totale la sfârșit de an a resurselor financiare sau transmiterea acestora către o rudă de gradul 1; instruirea femeilor și susținerea lor

în atragerea fondurilor pentru deschiderea unei afaceri ș. a.

În cadrul activității, Ecaterina Sturzinschi a relevat rolul femeii în societate, menirea lor în toate domeniile vieții sociale, educație, cultură, economie, și s-a referit la acțiunile sindicatelor în domeniul protecției femeii și a tuturor salariaților, membri de sindicat, desfășurate la nivel teritorial în ultima perioadă.

Prezentă la activitate, Angela Otean, pre-

ședinta Comisiei de Femei a CNSM, a informat despre activitatea și progresele atinse de către CNSM în domeniul promovării drepturilor și intereselor femeilor, noutăți în domeniul sistemului de asistență medicală, modificări la concediul de îngrijire a copilului, la concediul paternal, noutăți privind sistemul de pensionare, eforturile CNSM în vederea asigurării egalității de gen, combaterii violenței și hărțurii la locul de muncă.

Mihail Lașcu, președintele Federației „SINDLEX”, a menționat problemele abordate la Comisia națională pentru consultări și negocieri colective și realizările obținute recent datorită insistenței reprezentanților CNSM în dialog cu partenerii sociali.

Ghenadie Gogoli, reprezentantul Cancelariei de Stat în raion, a comunicat despre viziunea autorităților publice cu privire la politicile de implicare a femeilor în procesele decizionale la toate nivelurile, inclusiv despre eforturile în domeniul protecției social-economice a femeilor și familiilor lor.

Participanții s-au mai referit la serviciile limitate în domeniul sănătății de care beneficiază femeile, la inechități în domeniul sistemului de asigurări sociale și sistemul de pensionare, probleme cu care se confruntă salariații din sfera bugetară, în special, din educație.

La final, cei prezenți au participat la concursul „Regina sindicalistă-2024”, pentru a celebra femeia și a promova liderii de sindicat din raion.

sindicat.md

Teren de dispută

Profesorii din Chișinău, mărul discordiei între Guvern și primărie

Noi tensiuni între Ministerul Educației și Cercetării și Primăria Chișinău. Cea din urmă acuză ministerul că vrea să reducă numărul profesorilor din școlile mici. Este vorba de instituțiile cu mai puțin de 200 de elevi.

„Vorbim despre un ordin care prevede că, începând cu luna august 2024, o bună parte din instituțiile școlare vor avea ca și număr al statelor de personal mult mai mic decât cel anterior. Or, numărul statelor de personal va fi în conformitate cu numărul de elevi care este în instituția respectivă, iar cele care vor avea de suferit sunt anume instituțiile mici”, spune Andrei Pavaloi, șef-adjunct al Direcției educației din cadrul Primăriei Chișinău.

Potrivit lui Pavaloi, cei mai vizati de modificări sunt directorii adjuncți, psihologii, dar și conducătorii de cercuri. Pe de altă parte, ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a precizat că acuzațiile primăriei sunt falșuri și că, în urma acestui ordin, numărul persoanelor angajate în școli va crește, de fapt.

„Este o încercare a primăriei de a distra în continuare atenția de la faptul că a încetat finanțarea grupelor cu program prelungit. Ordinul este unul care aprobă statele de personal în învățământul general,

în școli. Este un ordin care crește, de fapt, numărul persoanelor care pot fi angajate în școală, care pot fi în creștere. Ceea ce s-a schimbat este că ordinul stabilește anumite categorii maxim admisibile în funcție de numărul de copii. Anterior, era în funcție de numărul de clase. Mai mult ca atât, pentru prima dată în statele de personal în școală apar psihologii”, ne-a spus Dan Perciun.

Ministrul Educației mai spune că, înainte de aprobarea ordinului, au avut loc discuții și consultări cu managerii instituțiilor de învățământ din țară.

„Statele de personal au fost modificate în anul 2023, pentru prima dată, după 24 de ani de la elaborare. Înainte de a fi aprobate, noile state de personal au fost discutate pe larg, inclusiv cu directorii instituțiilor de învățământ din Chișinău, iar versiunea finală reflectă toate propunerile constructive înaintate în cadrul dezbaterilor publice. Comparativ cu statele de personal adoptate în 1999, actualul document prevede o creștere a numărului de persoane care pot fi angajate în instituțiile educaționale. A fost majorat numărul de unități de psiholog, în special,

în școlile mici. Au fost incluse unități pentru psihopedagogi, logopezi și cadre didactice de sprijin, care nu existau în documentul precedent. A fost majorat inclusiv numărul de unități acordate pentru funcția de director adjunct în școlile mici”, precizează Ministerul Educației și Cercetării.

Amintim că, în ultima perioadă, Ministerul Educației și Cercetării a anunțat mai multe modificări la Codul Educației, menite să-i convingă pe părinți să-și dea copiii la școlile mari, cu mai multe oportunități. Sunt și măsuri pentru profesori. De exemplu, pedagogii din instituțiile cu un număr mic de elevi vor beneficia de alocații dacă vor alege să predea în alta, mai mare. De asemenea, părinții care decid să-și transfere copilul într-o altă școală, cu mai mult de 50 de elevi, vor beneficia de o alocație lunară de 50 de euro. Iar săptămâna trecută, Guvernul a decis că elevii care vor merge la o altă școală decât cea din localitatea de domiciliu, aflată la o distanță mai mare de 2 km, vor avea transport gratuit, iar profesorii care îi vor însoți vor beneficia de un spor la salariu.

Anul de studii 2023-2024 în Republica Moldova a început cu un deficit de peste două mii de cadre didactice. Numai în Chișinău ar mai fi nevoie de vreo două sute de profesori, dar criza de personal există în aproape toate raioanele.

Scandal

Situația cu imobilul UPS „I. Creangă” revendicat de Procuratura Anticorupție, incertă

După scandalul iscat când a recunoscut că ia în calcul să ocupe câteva birouri din clădirea Academiei de Științe a Moldovei (AȘM), Procuratura Anticorupție (PA) a încins din nou spiritele în societate. Administrația Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” acuză Procuratura Anticorupție că încearcă să preia în mod abuziv o clădire de pe strada Iablocikin nr. 5, care îi aparține și în care sunt pregătiți zeci de specialiști în pedagogie.

Profesorii de la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” spun că se așteaptă la acțiuni mai ferme din partea autorităților și cer să fie susținuți.

„În susținerea cadrelor didactice trebuie să vină nu doar declarații, dar și acțiunea, din momentul ce ne simțim copii vitregi ai sistemului nostru național, statul nostru nu demonstrează că domeniul științei, al educației este unul prioritar, punându-ne într-o situație îndecentă, de fapt, pentru că Procuratura a declarat că are sedii și pe Ștefan cel Mare

și mai sunt spații, doar că ele nu sunt reparate”, a declarat Ludmila Armașu-Canțir, prorector al UPSC „Ion Creangă” pentru relații internaționale și proiecte europene.

Investiții de milioane

Conducerea Universității Pedagogice susține că a investit mult în renovarea sălilor de studii, dar mai ales pentru dotarea laboratoarelor cu echipamente moderne. Grație dotărilor conform ultimelor standarde ale educației, blocul de pe strada Gh. Iablocikin 5 a fost transformat într-un Centru de Excelență Academică în diverse domenii ale științei.

„S-au investit peste două milioane de lei, din bani extrabugetari, și am încercat să fim o universitate modernă, cu spații moderne, cu săli reparate la cele mai înalte standarde”, a menționat Andrei Braicov, decanul Facultății de fizică și matematică din cadrul UPS „Ion Creangă”.

Reprezentanții universității au expediat o petiție către înalții demnitari ai statului, cerând oprirea acestui proces. Petiția a adunat circa două mii de semnături.

„Spațiile de studii trebuie să fie spații educaționale. În situația în care Republica Moldova are nevoie de 10000 de cadre didactice, să încerci a „așeza” în blocurile Universității Pedagogice de Stat alte structuri nu e deloc o idee inspirată!”, a reacționat și Federația Sindicală a Educației și Științei (FSES).

În replică, PA susține că are nevoie urgentă de un sediu pentru a nu-i fi blocată activitatea și că UPS „Ion Creangă” se poate muta într-o clădire situată vizavi, care este dotată cu tot necesarul pentru desfășurarea studiilor universitare.

Ministerul Educației, împotriva

Ministerul Educației și Cercetării privește sceptic faptul că Procuratura Anticorupție își dorește să preia abuziv unul din blocurile Universității și spune că instituția de drept ar trebui să-și găsească un alt sediu.

„Noi, la această etapă, suntem destul de sceptici în raport cu această opțiune și credem că trebuie căutate și opțiuni de

alternativă. S-ar putea să mai existe clădiri care să fie potrivite necesităților procuraturii. Susținerea învățământului pedagogic și a profesorilor este o prioritate pentru Ministerul Educației și pentru Guvern. În ultimii doi ani, Guvernul a investit deja câteva milioane de euro în Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” și în colegiile pedagogice din Chișinău, Cahul, Bălți și Soroca. În acest context, reiterăm că proprietățile Universității „Ion Creangă” vor rămâne în gestiunea universității și urmează să fie utilizate exclusiv în scopuri didactice”, a spus ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun.

Surse ale sindicatelor din cadrul universității ne-au spus că situația încă rămâne incertă, nu au primit un răspuns tranșant că s-a renunțat la idee, dar speră că autoritățile vor găsi soluția potrivită și nu va avea de suferit procesul de instruire.

Surse ale sindicatelor din cadrul universității ne-au spus că situația încă rămâne incertă, nu au primit un răspuns tranșant că s-a renunțat la idee, dar speră că autoritățile vor găsi soluția potrivită și nu va avea de suferit procesul de instruire.

Economistul

Salarial mediu lunar în anul 2023: cum a evoluat, în diferite domenii

Ana MOLDOVANU,
consilier superior
în Departamentul
protecție
social-economică
al CNSM

Conform informației Biroului Național de Statistică, în trimestrul IV din 2023, câștigul salarial mediu lunar brut, la unitățile din sectorul real cu patru și mai mulți salariați și în toate instituțiile bugetare, a constituit 13401,1 lei, fiind în creștere cu 16,1% față de trimestrul IV din 2022 și cu 8,4% față de trimestrul III din 2023; indicele câștigului salarial real (calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum), față de trimestrul IV din 2022, a fost de 110,3%, astfel, câștigul salarial s-a majorat în termeni reali cu 10,3%.

Creștere semnificativă de salarii față de anul 2022

Câștigul salarial mediu lunar brut în anul 2023 a constituit 12354,7 lei, fiind în creștere față de anul 2022, în valoare nominală, cu 17,3%, iar în termeni reali - cu 3,4%.

În sectorul bugetar, în trimestrul IV din 2023, câștigul salarial mediu lunar a constituit 11618,5 lei (cu 17,4% mai mult față de trimestrul IV din 2022), iar în sectorul real - 14024,3 lei (cu 15,6% mai mult față de trimestrul IV din 2022).

Indicele câștigului salarial real (calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum) în trimestrul IV din 2023, față de trimestrul IV din 2022, a fost de 110,3%. Indicele câștigului salarial real în anul 2023 față de anul 2022 a fost de 103,4%.

Câștigul salarial mediu lunar brut în trimestrul IV din 2023, pe activități economice:

Total pe economie - 13401,1 lei, cu 116,1% mai mult față de trimestrul IV din 2022;

1. Agricultură, silvicultură și pescuit - 8843,6 lei, cu 114,7% mai mult;

2. Industrie, total - 12065,2 lei, cu 117% mai mult;

- industria extractivă - 11020,3 lei, cu 117% mai mult;

- industria prelucrătoare - 11222,9 lei, cu 115,7% mai mult;

- producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat - 19595,8 lei, cu 120,7% mai mult;

- distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare - 10722,1 lei, cu 118,7% mai mult;

3. Construcții - 11455,5 lei, cu 114% mai mult;

4. Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor - 11897,2 lei, cu 117,5% mai mult;

5. Transport și depozitare - 11112,5 lei, cu 111,1% mai mult;

6. Activități de cazare și alimentație publică - 8163,4 lei, cu 110,8% mai mult;

7. Informații și comunicații - 31367,0 lei, cu 109,2% mai mult;

8. Activități financiare și asigurări - 25751,6 lei, cu 112,3% mai mult;

9. Tranzacții imobiliare - 10406,8 lei, cu 117,5%;

10. Activități profesionale, științifice și tehnice - 15478,9 lei, cu 108,2%;

11. Activități de servicii administrative și activități de servicii suport - 9696,8 lei, cu 114,8% mai mult;

12. Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii - 15590,8 lei, cu 117,0% mai mult;

13. Învățământ - 10989 lei, cu 116,7% mai mult;

14. Sănătate și asistență socială - 15804 lei, cu 122,9% mai mult;

15. Artă, activități de recreere

și de agrement - 10005,3 lei, cu 120,4% mai mult;

16. Alte activități de servicii - 16782,6 lei, cu 115% mai mult.

Cele mai mari valori ale câștigului salarial mediu lunar, în trimestrul IV din 2023, s-au înregistrat în activitățile:

• informații și comunicații - 31367 de lei;

• activități financiare și de asigurări - 25751,6 lei;

• producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat - 19595,8 lei.

Domenii în care câștigul salarial este destul de mic

Cele mai mici valori ale câștigului salarial mediu lunar s-au înregistrat în:

• activități de cazare și alimentație publică - 8163,4 lei;

• agricultură, silvicultură și pescuit - 8843,6 lei;

• activități de servicii administrative și activități de servicii suport - 9696,8 lei.

Comparativ cu trimestrul IV din 2022, câștigul salarial a crescut în toate activitățile economice. Cele mai semnificative creșteri s-au înregistrat în:

• sănătate și asistență socială - cu 22,9%;

• producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat - cu 20,7%;

• artă, activități de recreere și de agrement - cu 20,4%.

Comparativ cu trimestrul III din 2023, câștigul salarial a crescut cu 8,4%. Creșteri ale câștigului salarial s-au înregistrat în toate activitățile economice, cele mai semnificative fiind în:

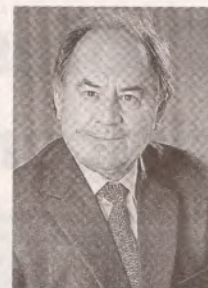
• sănătate și asistență socială - cu 21%;

• artă, activități de recreere și de agrement - cu 15,7%;

• învățământ și administrație publică, în apărare și asigurări sociale obligatorii - cu 13,7%, respectiv, 13,5%.

Cetățeanul și legea

Rubrica „Cetățeanul și legea” vine în ajutorul cititorului nostru care caută răspunsuri la întrebări de ordin juridic. Continuăm această tradiție pentru ca cititorii care sunt și salariați la diverse întreprinderi să nu se simtă vulnerabili din punct de vedere juridic în fața celor care încearcă să-i manipuleze. La întrebările primite la redacție va răspunde Ion PREGUZA, expert în Departamentul juridic al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, în fiecare luni și joi de la 14:00 până la 16:00. Ne puteți contacta și la linia fierbinte 0-800-800-20.

Clauza de neconcurență în contractul de muncă: drepturi și obligații

? După trei luni de la angajarea mea în serviciu, angajatorul propune insistent să includă în contractul individual de muncă o clauză specifică de neconcurență, prin care să fiu obligat ca, după încetarea contractului individual de muncă, să nu prestez o asemenea activitate la o altă întreprindere. Vă rog să ne spuneți ce reprezintă clauza de neconcurență și care sunt drepturile și obligațiile mele în această situație? În ce cazuri salariatul poate refuza sau înceta clauza de neconcurență?

Alexandru Cebotari, Orhei

Cu referire la clauzele specifice ale contractului individual de muncă, art. 51 alin. (1) din Codul muncii stabilește că, în afara clauzelor generale prevăzute la art.49, părțile pot negocia și include în contractul individual de muncă clauze specifice (inclusiv clauza de neconcurență), care nu contravin legislației în vigoare.

Este necesar de precizat că clauzele specifice pot fi negociate de părți nu numai la momentul încheierii contractului individual de muncă, ci și ulterior, adică și după angajarea în serviciu.

Astfel, potrivit prevederilor art.53 prim din Codul muncii (introdus prin Legea nr. 243 din 28.07.2022), *părțile pot negocia o clauză de neconcurență*, prin care salariatul se obligă ca după încetarea contractului individual de muncă să nu presteze, în interes propriu sau al unui terț, o activitate care se află în concurență cu cea prestată la angajatorul său, pe perioada negociată de părți, dar nu mai mult de un an. Așadar, o clauză de neconcurență a contractului individual de muncă poate fi stabilită numai prin negocierea între părți.

De precizat este și faptul că dispoziția normei prevăzute în specifică forma prestării activității (adică în bază de contract individual de muncă sau de contract civil etc.), care se află în concurență cu cea prestată la angajatorul său.

Pe parcursul perioadei stabilite pentru clauza de neconcurență, angajatorul îi achită salariatului o indemnizație lunară, a cărei mărime va fi negociată de salariat și angajator, dar care nu va fi mai mică de 50% din salariul mediu lunar al salariatului.

” **O clauză de neconcurență care interzice salariatului în totalitate exercitarea profesiei sale va fi considerată nulă**

Totodată e de remarcat că, în conformitate cu alin. (2) al art. 53 prim din Codul muncii, o clauză de neconcurență care interzice salariatului în totalitate exercitarea profesiei sale (conform diplomelor sale de studii) va fi considerată nulă. În acest sens, art. 12 din Codul muncii concretizează suplimentar că clauzele din contractele individuale de muncă, din contractele colective de muncă și din convențiile colective sau din actele juridice, care înrăutățesc situația salariaților în comparație cu legislația muncii, sunt nule și nu produc efecte juridice.

Clauza de neconcurență trebuie să prevadă expres aria geografică a unităților administrativ-teritoriale pentru care se aplică, activitățile pentru care este valabilă (de exemplu, activități din domeniul comerțului, al construcțiilor etc.), perioada pentru care își produce efectele, cuantumul indemnizației de neconcurență lunară, termenul și modul de plată a acesteia.

În contextul întrebării adresate, menționăm că, pentru încălcarea clauzei de neconcurență, salariatul, în conformitate cu prevederile alin. (3) al art. 53 prim din Codul muncii, urmează să restituie indemnizația primită și să recupereze angajatorului prejudiciul cauzat.

Dacă părțile nu au prevăzut altfel prin clauza de neconcurență (cum ar fi modul de încetare a acestei clauze de către angajator), cu condiția notificării și a plății a trei indemnizații lunare, angajatorul poate înceta unilateral clauza de neconcurență. Notificarea de încetare va produce efecte numai pentru viitor.

Cu referire la încetarea clauzei de neconcurență de către salariat, alin. (5) al aceluiași articol din Codul muncii, de asemenea, dispune că dacă părțile nu au prevăzut altfel prin clauza de neconcurență, cu condiția notificării în formă scrisă, salariatul poate înceta clauza de neconcurență în cazul în care angajatorul întârzie, cel puțin cu o lună, achitarea indemnizației.

Problemă

„Restart”: Mulți angajați din sistemul social spun că au fost concediați

Un grup de asistenți sociali au organizat o conferință de presă în care s-au plâns că, odată cu implementarea Programului „Restart” în domeniul asistenței sociale din Moldova, a început paralizarea întregului sistem de asistență socială. Aceștia au afirmat că în ultima perioadă au fost disponibilizați mai mulți angajați.

Sergiu Butuc, fost șef al Direcției asistență socială și protecție a familiei din raionul Cantemir, angajat în funcție din 2012 și eliberat în decembrie 2023, consideră că reforma „Restart” a avut multe lacune. Promisiunile precum că toți cei disponibilizați se vor regăsi în domeniu nu au fost respectate. Iar marea majoritate dintre angajați au fost concediați conform legislației cu privire la reducerea statelor de personal.

Sergiu Butuc povestește că, pe 29 decembrie 2023, el și alți angajați au fost anunțați la telefon că nu se vor regăsi în noul sistem al domeniului social. Este vorba despre dânsul ca șef al direcției, șeful adjunct al direcției, șeful serviciului angajări sociale la domiciliu, specialistul principal pe problemele copiilor, doi asistenți sociali, contabilul șef și contabilul. Din cauza că nu s-a reușit finalizarea anului contabil, peste 150 de persoane și-au primit salariile pentru luna decembrie abia în luna martie, iar persoanelor care dețin funcție publică nu le-au fost achitate indemnizațiile la concediere în baza legislației muncii. Toate adresările la

conducerea raionului nu au adus rezultate. În locul persoanelor disponibilizate au fost angajate persoane care nu au experiență în domeniu.

Valentina Secăreanu, din comuna Cucoara, raionul Cahul, susține că a activat în domeniul social din 2007 până pe 29 decembrie 2023. Au fost eliberați din funcție angajații din subdiviziunea satelor Badicul Moldovenesc, Zărnești, Larga Nouă, Andrușul de Sus. La întrebarea care este motivul concedierii, li s-a răspuns că unitatea este lichidată și angajații au căzut sub reducerea de personal. La 2 ianuarie a.c. a fost sunată și i s-a comunicat că trebuie să dea în primire locul de muncă la alt angajat. Ulterior, a aflat că persoana respectivă nu

este de fapt angajată, dar e voluntar. Valentina Secăreanu consideră că nu este corect că persoanele competente și implicate au fost eliberate din funcție.

Mihai Motroi, fostul șef al Direcției asistență socială și protecție a familiei Cimișlia, are o vechime în muncă în domeniul social de 33 de ani. În perioada de activitate susține că a creat 12 servicii pe bază de parteneriate cu colegii. A schimbat aspectul direcției, acum fiind transparent și accesibilă pentru persoanele cu nevoi speciale. Acesta spune că sunt concediate persoanele cu experiență, care încă nu au vârsta de pensionare și au fost angajate persoane fără experiență, fără studiile de specialitate.

Olga Chirianov, o altă fostă angajată din sistem, a povestit că a fost chemată de către șefa Direcției asistență socială din Cahul pentru a i se comunica că nu i se va prelungi contractul de muncă, pentru că este de vârstă pensionară. Ea spune că în locul ei a fost angajată o altă pensionară.

Svetlana Patraman, fostă șefă adjunctă a Direcției asistență socială și protecție a familiei din Cantemir, consideră că nu e clar cum R. Moldova se va integra în UE cu o așa mare rată de șomaj. Ea speră că Ministerul Muncii și Protecției Sociale va veni cu un raport public ca să spună ce a făcut cu oamenii care practic au ajuns șomeri și au devenit din prestatori beneficiari ai sistemului.

Alexei Buzu, ministrul Muncii și Protecției Sociale, declara la 31 iulie 2023 în plenum Parlamentului, unde a prezentat proiectul reformei „Restart”, că ministerul nu planifică demiteri în sistemul asistenței sociale.

„Această reformă nu va crea reduceri în sistem. Aveți asigurarea mea că toate persoanele care lucrează, toți cei care își fac treaba onest, toți cei care doresc să devină mai buni și să presteze servicii de mai bună calitate pentru beneficiarii lor, vor rămâne în sistem”, puncta ministrul în plenum Parlamentului.

Diana Blănaru, șefa Serviciului informație și comunicare cu mass-media de la ministerul de resort, a declarat că în cadrul instituției sunt colectate date de la consiliile raionale despre concedierile care au avut loc pentru a vedea dacă a fost respectată procedura.

Natalia HADĂRCĂ

Factori nocivi

Locuitorii din Chișinău respiră cel mai poluat aer din Republica Moldova

Potrivit Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (ANSP), în fiecare an, în Republica Moldova, aerul poluat ia viața a circa cinci mii de oameni. Cel mai poluat este aerul din Chișinău, dar și din orașul Bălți. În această perioadă, nivelul noxelor în aer depășește îngrijorător limita admisibilă. Cei de la Agenția de Mediu susțin că, practic, în fiecare an, la sfârșit de iarnă, nivelul de poluare a aerului crește foarte mult.

„În ultima perioadă, noi am observat că unii se măresc concentrațiile de poluanți. Aceasta se datorează condițiilor meteorologice care sunt atestate la sfârșitul lunii februarie, începutul lunii martie, acestea fiind inversiuni termice la sol, lipsa precipitațiilor, ceața densă, care duc la acumularea poluanților în aer”, susține Natalia Platon, șefa Laboratorului pentru calitatea aerului din cadrul Agenției de Mediu.

Agenția de Mediu, instituția responsabilă de monitorizarea sistematică a calității aerului atmosferic, anunță că poluarea este cauzată și de fuminginea provenită de la încălzirea locuințelor și a altor clădiri. În acest sens, agenții economici, care sunt cei

mai mari poluatori, au fost obligați să treacă la un alt regim de lucru, pentru a reduce poluarea, în special în orele de vârf.

„Agenția de Mediu este responsabilă pentru avertizarea agenților economici care dețin surse de poluare să își reducă regimul de lucru. O sursă de poluare în orașele mari o constituie mijloacele de transport, de aceea, noi recomandăm, pentru a nu mări nivelul de poluare, să se utilizeze, în limita posibilităților, transportul public. De obicei, recomandăm ca vegetația să fie folosită ca compost, în agricultură”, mai spune Natalia Platon.

Bolile generate de poluanți

Medicii susțin că cele mai frecvente boli generate de poluanții din aer sunt cele ale aparatului respirator, cum ar fi rinita, bronșita, astmul, dar uneori aceștia pot duce la diabet sau chiar cancer.

„Poluatorul principal al aerului din municipiul Chișinău este transportul, care are o pondere de peste 85 la sută în cantitatea de emisie în aerul atmosferic. Cei mai importanți poluanți care pot afecta sănătatea sunt particulele în suspensie cu dimen-

siuni 10 și 2,5 microni. Un efect iritant îl au dioxidii de azot, dioxidii de sulf și monoxidul de carbon. În această perioadă nu avem date că în spitale a crescut numărul de persoane care s-au adresat cu diferite probleme, în special, legate de afecțiunile respiratorii sau de acutizarea acestora sau a bolilor cardiovasculare cronice. Poluarea aerului poate avea un impact grav asupra sistemului cardiovascular, precum și asupra sistemului cardio-respirator. Cel mai riscant este faptul că în ultimul timp avem o creștere lentă, dar constantă, a particulelor în suspensie, care, pe lângă efectele menționate, sunt și un factor declanșator al cancerului în organism. De asemenea, sunt și dovezi

la nivel mondial că poate determina în anumite situații declanșarea diabetului de tip 2”, menționează Ion Șalaru, director adjunct al ANSP.

Specialiștii în sănătate ne spun că în această perioadă este bine să verificăm zilnic prognozele de poluare a aerului. Iar dacă nivelul de poluare este ridicat, să evităm efortul fizic afară, în special, persoanele care suferă de maladii cardiace sau pulmonare, precum și copiii, femeile însărcinate și bătrânii.

Calitatea aerului este măsurată zilnic de specialiștii de la Agenția de Mediu, în cele 18 stații din țară, amplasate în orașe.

Galina MUNTEANU

Bancuri pentru sindicaliști deștepți

Statistica, bat-o vina

Două tinere discută. Una citește într-un ziar niște date statistice și îi explică celelalte: „O dată la cinci zile, un moldovean nimereste în accident rutier”. Cealaltă îi răspunde: „Săracul de el! Mare nenoroc pe capul lui, parcă ar fi blestemat...”

Vis realizat

- Unul cu mâna în ghips la doctor:
- Domnu' doctor, o să pot cânta la chitară după ce scot mâna din ghips?
- Da.
- Ce tare! Înainte nu puteam. :)))

Garantat sută la sută

Mi-am luat un credit și mi-am pus doi giranți. Acum, am cine să se roage pentru sănătatea mea. :)))

Hoție

Mi-am cumpărat cartea „Învăță germana în 10 pași”... Am mers deja trei kilometri și nimic. Ai naibii hoții!

Sfat

Niciodată să nu recunoști nimic! Nici dacă ești pe patul de moarte! S-ar putea să te faci bine...

– Dumneata chiar ai 114 ani?
– Exact!
– Și ce ai făcut de ai ajuns la o vârstă așa de înaintată?
(continuarea bancului o veți găsi pe raster)

***	ATĂRNAT	PEȘTERI	EUGEN STAIUCU
INȘELARE	A INTRĂ ÎN PĂMÂNT	ÎN SITA!	
CHIPEȘ			
PEȘTE RAPTOR		UNUL DIN RIGA	SPRINTEN
ARE NEVĂSTĂ	SELECTAT		
	ABISI!		
URSUZI	STRĂNGE GUNDIUL	TĂRI	AC LUNG ȘI GROS
A CON-LUCRA	ARGILĂ	MINGI DE FOTBAL	
			CHELNER (OD.)
			VANĂ
PRIETENA DE LA TARĂ			SOCOTELA GON-TABILĂ
BERBEC CASTRAT			CIUPIȚĂ SĂ CÂNTE
	BLAJINĂ		
	RADU MAZILU		
NU VOR-BEȘTE	MURDAR		CURTEI
	A DUHNI		TIMP CARE S-A SCURS
	NECĂJITE		PUPIC
	E UN NUME ÎN CHIMIE	CUREA!	CU FAȚA CURATĂ
	MACAGIU	SALVATOR DE LA POTOP	DE ACORD
	WINE PE LA GENE		DORIN ENESCU
	STĂ ÎN FAȚA		ULEI SFINȚIT
PEȘTE SLAB		BAREM	SOTIA LUI MANOLE
FRUCTUL BRADULUI			
CALĂTO-RESC CU TREUL	GELU CRUCERIU	CURTEI	
			PRIMUL NUMĂR
PERICOL POSIBIL		CONVEN-TIE DIPLO-MATICA	

Dezlegarea integralei din numărul trecut: R-T-D-POLONEZ-BACURI-TEMA-EL-RANITE-S-U-ST-ARI-APARATOR-ACT-AN-RABIN-AR-ARTISTE-IATA-TETE-NUCA-T-MARE-SILI-SA-I-I-MAGI-SAT-CIO-RI-NUFAR-CA-ASI-IRAN-CARARE-ARACI-RAU-FERICIT.

Sport

Comitetul Paralimpic a desemnat cei mai buni sportivi ai anului 2023

Comitetul Național Paralimpic a organizat o gală pentru marcarea reușitelor obținute de sportivii paralimpici moldoveni în anul 2023, transmise MOLDPRES.

Astfel, jucătorii Oleg Crețu și Ion Basoc, care au obținut deja calificarea pentru Jocurile Paralimpice de la Paris 2024, au fost desemnați cei mai buni sportivi ai anului 2023. Printre cele mai importante realizări din acest an ale ambilor sportivi se numără medaliile de aur de la Campionatele Europene, medaliile de bronz de la Campionatele Mondiale și medaliile de aur de la prestigiosul turneu IBSA Grand Prix de la Tokyo.

Cei alți laureați care au ajuns în top 10 sunt: Evelina Cristina Crețu (para atletism), Vadim Crețu (para judo), Ina Cernei (para judo), Oleg Nemțan (para judo), Denis Raiul (para powerlifting), Larisa Marinencova (para powerlifting), Vladimir Butucea (para atletism) și Ștefan Roșca (para powerlifting).

Leo Ciobu a luat primul loc la competiția Arnold Classic

Leonida Ciobu, una dintre cele mai cunoscute culturiste din R. Moldova, s-a clasat pe primul loc la competiția „Arnold Classic”.

La competiția care s-a desfășurat în orașul Birmingham din Marea Britanie a participat și Arnold Schwarzenegger, care i-a înmănat premiul tinerei, transmite stiri.md.

„Momentele acestea nu se compară cu nimic în lume! Cândva priveam toate filmele cu Arnold Schwarzenegger la televizor, dar acum stă lângă mine, pe scenă, mă felicită frumos și chiar ne-am îmbrățișat! Trăiesc un vis!!!”, a scris Leo Ciobu pe rețelele de socializare.

Anul trecut, Leo Ciobu s-a numărat în top 10 cele mai bune culturiste din lume. S-a întâmplat pentru a doua oară să intre în marea finală la competiția „Olympia”, care are loc în SUA. Atunci, moldoveanca spunea că și-a acoperit de sine stătător cheltuielile, fără suportul statului.

„Arnold Classic” este al doilea concurs după nivel în bodybuilding, după „Olympia”.